

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 1589/2021
25.08.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Марине Милановић, председника већа, Јелице Бојанић Керкез и Весне Станковић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Маја Подунавац, адвокат из ..., против тужених ББ из ... и ВВ из ..., чији је заједнички пуномоћник Љиљана Стојадиновић, адвокат из ..., ради утврђења пуноважности завештања, одлучујући о ревизији тужених, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 2819/20 од 12.11.2020. године, у седници већа одржаној дана 25.08.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж 2819/20 од 12.11.2020. године у ставу првом изреке, тако што се одбија као неоснована жалба тужиле и потврђује пресуда Другог основног суда у Београду П 81/19 од 31.01.2020. године, у том делу става првог изреке.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилца да туженима накнади трошкове ревизијског поступка у износу од 228.000,00 динара у року од 15 дана од дана пријема пресуде, под претњом принудног извршења.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиле за накнаду трошкова одговора на ревизију.

Образложење

Пресудом Другог основног суда у Београду П 81/19 од 31.01.2020. године, ставом првим изреке одбијен је тужбени захтев тужиле којим је тражила да се утврди пуноважност усменог завештања пред сведоцима оставиле пок. ГГ, бив. из ..., преминуле дана 20.07.2018. године, сачињеног дана 08.07.2018. године, проглашеног решењем јавног бележника Мирјане Спасић УПП: 236-2018 од 18.10.2018. године, што су тужени да признају и трпе, као и да се наложи јавном бележнику Мирјани Спасић, са службеним седиштем у Београду, да у складу са пуноважним усменим завештањем пред сведоцима од 08.07.2018. године прогласи тужилу за јединог наследника пок. ГГ, као неоснован. Ставом другим, обавезана је тужилца да туженима на име трошкова парничног поступка солидарно плати износ од 142.650,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 2819/20 од 12.11.2020. године, ставом првим изреке, преиначена је пресуда Другог основног суда у Београду П 81/19 од 31.01.2020. године, тако што је усвојен тужбени захтев тужиље и утврђена пуноважност усменог завештања пред сведоцима оставиље пок. ГГ, бив. из ..., преминуле дана ...2018. године, сачињен 08.07.2018. године, проглашен решењем јавног бележника Мирјане Спасић УПП: 236-2018 од 18.10.2018. године, што су тужени дужни да признају и трпе. Ставом другим изреке, укинута је пресуда Другог основног суда у Београду П 81/19 од 31.01.2020. године у преосталом делу става првог изреке у делу којим је тужиља тражила да се наложи јавном бележнику Мирјани Спасић, са службеним седиштем у Београду, да у складу са пуноважним усменим завештањем пред сведоцима од 08.07.2018. године прогласи тужиљу за јединог наследника пок. ГГ, као и у ставу другом изреке и у том делу враћен првостепеном суду на поновно суђење.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени су благовремено изјавили ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужиља је дала одговор на ревизију тужених у коме је оспорила основаност ревизијских навода. Трошкове ревизијског поступка је тражила.

Испитујући правилност побијане пресуде у смислу одредбе члана 408. у вези са чланом 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11, 55/14, 87/18 и 18/20), Врховни касациони суд је нашао да је ревизија тужених основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиља је дана 08.07.2018. године у раним јутарњим часовима отишла да обиђе сада покојну ГГ и затекла је поред кревета у свесном стању са хематомом на глави, након чега је позвала свог оца ДД (сведок завештања) да дође и да је након његовог доласка дошла и ЂЂ (сведок завештања), жена која је обављала кућне послове у кући покојне ГГ уназад 14 година, затим су дошли брат тужиље ЕЕ и ванбрачни супруг тужиље ЖЖ (сведоци завештања). Након што су тужиља и њен отац подигли ГГ на кревет, она је после тога села за сто и причала и комуницирала са тужиљом и саслушаним сведоцима. Истовремено је пред свим сведоцима рекла да ако јој се случајно нешто деси и крене по злу, све своје после смрти оставља АА и жели да је АА наследи, да јој оставља своју имовину, да жели да се АА стара о њеној имовини јер не жели да се њена имовина отуђи и раскући, а затим је легла да се одмори и заспала. Када се пробудила рекла је сведоку ЂЂ да јој није добро, није могла да помера руку и није се добро осећала. Тужиља је звала хитну помоћ и покојну ГГ су одвезли, прво у болницу „Свети Сава“, затим у Ургентни центар, а у раним јутарњим сатима вратили су је из Ургентног центра у болницу „Свети Сава“ где је хоспитализована 09.07.2018. године због слабости и немогућности да хода. Према отпусној листи, приликом пријема у болницу,

покојна ГГ је према ЦТ налазу имала субакутну исхемијску лезију, као секвеле ранијег можданог оштећења и поред интензивних терапијских мера долази до развоја кардиопулмоналне инсуфицијенције и смртног исхода 20.07.2018. године. Усмено завештање је сачињено 08.07.2018. године пред тужиљом и сведоцима ЂЂ, оцем, братом и ванбрачним супругом тужиље. Сведоци усменог завештања су дали изјаву пред јавним бележником. На основу њихових исказа првостепени суд је утврдио да је сада покојна ГГ била образована жена, по професији професор, да је за своје године (82 године живота) била доброг здравственог стања све до јуна 2018. године, због чега је ишла код лекара и радила анализе крви, јер јој 07.07.2018. године није било добро. Породица тужиље и сада пок. ГГ су се познавали дуги низ година и покојна ГГ је била јако везана за тужиљину породицу, за мајку тужиље, док мајка није преминула, а нарочито је била везана за тужиљу, са којом је имала јако присан однос, што тужени нису оспорили.

На основу утврђеног чињеничног стања првостепени суд је закључио да је покојна ГГ била писмена, образована жена, да је живела у граду, да је и раније причала о томе да жели да је тужиља наследи, али да је имала довољно времена да то учини, да у тренутку изјаве воље није била животну угрожена нити се тако осећала, да је преминула 12 дана након што су је одвезли у болницу „Свети Сава“; како није била у страху за свој живот нити се осећала угроженом, њена изјава да жели да своју имовину остави тужиљи има се сматрати жељом да јој остави имовину за случај своје смрти и да је то више био разговор са сведоцима, због чега је утврђено да нису постојале изузетне прилике, те да нису испуњени услови за пуноважност усменог завештања прописани одредбом члана 110. став 2. Закона о наслеђивању, па је одбио као неоснован тужбени захтев тужиље.

Одлучујући о жалби тужиље другостепени суд је преиначио првостепену пресуду у делу изреке става првог првостепене пресуде, утврђујући пуноважност предметног усменог завештања. Другостепени суд је закључио да се ради о изузетним приликама које су спречиле оставиљу да сачини писмено завештање. Чињеница да је доспела у болницу и да јој се тамо знатно погоршало здравствено стање, након чега је и преминула, само потврђује изузетност прилика у којима је дала своју последњу изјаву воље и релевантност момента давања последње изјаве воље, што све указује да су прилике и околности у којима је покојна Зора дала своју последњу изјаву воље биле изузетне и да су у смислу члана 110. Закона о наслеђивању дале пуноважност њеном усменом завештању, а да чињеница да је покојна ГГ била писмена жена у наведеним околностима не указује да је имала времена и могућности да сачини неки други облик завештања.

По оцени Врховног касационог суда основано се ревизијом тужених истиче да је другостепени суд доносио другостепену пресуду као у ставу првом изреке, погрешно применио материјално право.

Одредбом члана 110. став 1. Закона о наслеђивању („Службени гласник Републике Србије“ бр. 46/95, 101/03 и 6/15) прописано је да завешталац може своју последњу вољу усмено изрећи пред три истовремено присутна сведока, ако због изузетних прилика не може сачинити писмено завештање.

Из наведене одредбе закона произилази да не постоји могућност да завешталац своју последњу вољу усменим путем изјави у редовним околностима, у којима на располагању има друге облике завештања. Сачињавање усменог завештања дозвољено је само у случају постојања објективних или субјективних околности опасних по живот (нпр. рат, поплава, пожар, земљотрес, болест, повреда и сл.) услед којих не постоји могућност сачињавања завештања у неком од осталих законом предвиђених облика. Дакле, пуноважност усменог завештања као ванредног облика, везана је за постојање изузетних прилика у моменту изрицања последње воље, које у овом случају нису постојале.

Покојна ГГ у моменту давања изјаве пред сведоцима се није налазила у ситуацији објективно и субјективно опасној по живот, која ју је онемогућила да сачини завештање у неком од других законом предвиђених облика. Њена изјава, чије се правно дејство тужбом тражи, нема карактер усменог завештања, већ изражену намеру да својом имовином располаже у корист тужиље.

Изузетне прилике подразумевају поред објективне и субјективну компоненту која се огледа у субјективном појмању завештаоца да се налази у изузетним приликама, али начело правне сигурности које упућује на рестриктивно тумачење наведене одредбе члана 110. Закона о наслеђивању, недвосмислено указује да се конкретан случај сагледава у односу на могућност сачињавања писмених облика завештања, што значи да се за пуноважност усменог завештања не може искључиво узети субјективно стање оставиље, већ га напротив треба ценити у контексту објективног догађаја због којег би заиста могла сматрати да се налази у изузетним приликама. Према томе, сама по себи чињеница да је оставиља доспела у болницу након што јој је позлило, и са правног становишта ревизијског суда не може се подвести под изузетне прилике које би у овом случају дале пуноважност њеном усменом завештању, како је то правилно утврдио првостепени суд.

Са изнетих разлога, другостепена пресуда је морала бити преиначена, у ставу првом изреке, па је одлучено као у ставу првом изреке ове пресуде, применом члана 416. став 1. ЗПП.

Преиначена је и одлука о трошковима парничног поступка применом члана 165. став 2. ЗПП, а туженима припадају и трошкови на име састава ревизије од стране адвоката у износу од 33.000,00 динара, као и такса на пресуду и ревизију у износу од по 97.500,00 динара, у укупном износу од 228.000,00 динара, па је одлучено као у ставу другом изреке ове пресуде.

Одлуку у трећем ставу изреке Врховни касациони суд је донео на основу члана 154. ЗПП, јер подношење одговора на ревизију не представља нужну радњу у парници, па тужиља нема право на накнаду трошкова насталих по овом основу.

**Председник већа-судија,
Марина Милановић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић